

կարդի աստիճանաց ցուցակն ալ զիկուած
է՝ որպէս զի ապդային տուրք վճարելու
ամձնուք նոյն տասն կարգին մէջ ըստ աս-
տիճանի դասաւորութիւն :

Ինչպես յայտնի է, Ա. կարդի արց
համար 500 դուրսուշ նշանակուած էր.
ասկայն այս կետին վրայ Ռուգհանուր ժո-
ղովին ըստած մէկ կարելոր բացատրութիւ-
նը ախտաբանի զանց եղած էր յիշեալ շըր-
ջարերականին մէջ: Այսինքն՝ Ռուգհանուր
ժողովը օրոշած է որ Ա. կարդը գտնէ 500
դուրսուշ պիտի վճարէ, որով կամովին ա-
ւելի ևս նույիսազները չ'պիտի արդիլուին.
միան թէ պարագ չ'պիտի դրուի Ա. կար-
դին 500 դուրսուշն աւելի վճարելու: Ա.

Արդ՝ Քաղաքական ժաղավար նկատելով որ այս կարևոր բացառութիւնը զանց ըլլալէն մեծ և մըսաւկար օխալմունք մը պիտի յառաջ գայ, այսինքն անոնք որ Ա կարդի 500 զուրուշէն աւելի ևս նույիրելու կարող և յօժար են պիտի արգիլուին, հարի դատեցաւ այս սխալմունքն ուղղել.

Պատի յատուկ շրջաբերականաւ վեց
լոյիշեալ բացատրութիւնը Թաղական
խորհրդոց ուղղուեցաւ, որպէս զի փու-
թան յատուկ նամակաւ մը ծանուցանել
անոնց՝ որ նոյն բացատրութեան համեմատ
500 դուրսւշեն աւելի նույիրելու կարաղ-
են:

‘Սախընթաց թուով ծանուցեր Ելմաք
թէ Քաղաքական ժողովը Ելմակից հո-
գաբարձութեան կողմանէ Ա. Փրկչից հի-
ւանդանոցի մատակարարութեան սահմանը
եալ տուբքին խնդիրը կարդադրելու և
միանդամայն յիշեալ հոգաբարձութեան
պաշտօնին և իրաւասութեան սահմաններ
բնը Սահմանադրութեան ծզդեյու հա-

մար յատուկ յանձնաժողովը մը կարդեր էր
Սածնուռ նայելով, յիշեալ յանձնաժողովն իր պաշտօնը խզճի մոօք կատարեր, տեղեկադիրը Քաղաքական ժողովը
ւի օր վերջիշեալ թերիմացութիւններն եւ անոնցմեց յառաջ եկած ցաւալի անհամաձայնութիւններն այսուհետեւ չեն նորոգունիր :

Գումագավուի մայր եկեղեցւոյ թաշ
զական խօսհրդոյ հրաժարեալ ութ ան-
դանոյ տեղ նորեր ընտրելու համար ըս-
լովք երկրորդ քուեարկութիւնն անցեալ
կիրակի կատարուելով, հետեւ ալ ութ
յարդի անձնիք մայր եկեղեցւոյ թաղական
խօսհրդոյ անդամ ընտրուեցան:

Մեծ	Յարութիւն աղա	Սմբատեան
"	Գարբիկէլ	" Փափազեան
"	Երտհամ	" Հարենց
"	Յօվաստի	" Տարադամեան
"	Սարգիս	" Պէրպէքեան
"	Աստուածառուր	" Գեղորգեան
"	Առաքել	" Քաջախեան
"	Դյիգոր	" Դարակեօքեան

Սիրելի է մեզ յուսալ որ թագին ժողովական համարումն ու վասահութիւնը պայտելով այս յարդի անձինք՝ իրենց եղած կոչումը յարդելով՝ ազգասիրաբար իրենց պաշտօնը վարելու կը բարեհաջին, որով թագին անդորրութեանն ու յառաջադիր մալթեանը փափաքող և ձեռնոտու ըլլալ նուն նոր փառձ մ'աւ տաւ աճ կառան:

Կարինեն նոյեմբեր 10 թուով զբա-
ւած նամակէ մը բերկութեամբ կիմա-
նանք թէ Սոխոյ կայսերական բանակին
քննիչ Առեմ. Մուսա Ասդիքէթ փա-
շան Կարնոյ բանակին հրամանատար Առ-
եմ. Գերիգ Ազմի փաշային հետ ամսոյա
ցին Կարնոյ Գերեր, առաջնորդ Ս. Յա-
րութիւն արքեպիսկոպոսին այցելութեան
երթալով, բարեհամեր են միանդախոյն

առեղջոյն ապդային վարժարաններն աւ յա-
տու կ այցելութեամբ պատուելու և աշա-
կերտաց աւքնութիւն մ'ընելու . Գեր .
առաջնորդն յիշեալ բարձրաստիճան այ-
ցելուները պատշաճ մեծարանօք ընդունե-
լի եաւ, առջոյն վարժարանաց 100ի չափ
յառաջագէմ աշակերտներն առաջնորդա-
րանին դահլիճը բերել առելու է, ուր ՚ի

Պատմական պահպան բարեւ առաջութէ, ուշի լ

Ներկայութեան լիիեալ բարձրաստիճանի
պաշտօնակալոց և քաղաքին մէկ քանի եւ
ըսելեաց ու թագական խորհրդոյ անդա-
մաց, քննութեան վայելու Հանգես մը
սկսեր Ե՞օդ օստափառ Խնդնակալին անշին
կենաց համար շնորած տաճկերէն բարե-
մազթական երգով մը : Ա սեմ ։ Փաշաները
բոլոր աշակերտաց տաճկերէն՝ զրութիւններ
աչքէ անցուցեր և նոյն լեզուին մէջ ը-
րած յառաջադիմութիւններնուն համար
իրենց յոսուկ գոհունակութիւնը յայտ-
նելէ ետք, դապդիերէն լեզուին հմուտ
ըլլալով՝ նոյն լեզուին վրայ ալ քննութիւն
ըրեր են, նմանապէս թուարանութեան
բարձրագոյն դասը քննուելով՝ աշակերտը

յաջող պատասխաններով ամենուն շնորհակալութեանցն ու Ասեմ՝ այցելուաց ջերմգոճունակութեաննարժանի եղեր են ձեռևարքար Ասեմ, Աղջկէթ փաշոն հայնաօս բայց խնասութից ու զեղեցիկ տաենարանութիւն մ'ընելով՝ աշակերտաց տաճկերէն լեզուի մէջ ունեցած յառաջնորդութիւնը զովեր, և նոյն լեզուին ող տակարաւթիւններն յայտներ են միանդամացն ահանելով որ աշակերտը տաճկերէն լեզուին վերաբերեալ ուսումնական զըրեանց հարուսութիւն ունեն, խոսացեր են Ա. Պոյիսէն բարձրածիւ պիտանի պաքեր բերել տու և լինծոյել անոնց :

Յետոյ իր չնորհակալութիւնը յայտ.
ներ է թէ՛ աելոյն Գեր . առաջնորդ
Արքազանին և թէ՛ Թաղական խօրհրդոց
անգամոց՝ որ գպրոցաց վաս այնպէս փոյթ.
Խռանդն հող և խնամք տանելով՝ աշա.
կերտոց կըթ ութեանն ու յառաջադիմու.
Թեանդ պատճառ եղած են :

Այսենաբանութիւնը լմնալէ ետև
վաեմափայլ Փաշաները՝ Ս. առաջնորդ
զին հետ Մակարեան մեծապատիւ Յան
կոր է ֆենտիին շինել տալ սկսած վարչ
ժարանը գացեր աչքէ անցուցեր, ի
րենց չնորդհակալութիւնն յայտներ են միշտ
եալ մեծապատիւ բարելարին, և աղա
մակար առաջնորդ ան առաջապես ուն
ալ աչքէ անցունելէ ետև՝ զահութեամբ
մեխներ են:

Տերութեան բարձրասատիման պաշտօն
նախալաց կողմանէց ցոյց տրուած այս պատա,
ւասիրութիւններն և ուսումնաօլիգոսկան
քաջալերութիւններն արդարի չորհակայ
լութեան արժանի են, և չենք կընար խըն.
գակից ըրբալ մեր Ապանեցի համազգեաց :

Երանի՛ թէ այս իրողութիւնը քայ
ջալերական օպինոնի և խթան մ'ըլլար ու
րիշ մէկ քանի գաւառաց առաջնորդնե-
րու և ժողովրդոց, որնք վարժարանաց
բարեկարգութեան մասին գաւառակորտելի
անհոգութեան մը մէջ թւ կամած կեցեր են :

Թմիթեան եկած հետագալուր մը
կը ծանուցանէ թէ Ս. Խրուտաղէմայնու-
րընամիք Պատրիարք Գերապատիւ Ասայի-
Արքազման արքեպիսկոպոսը նոյնեմբեր 19^{ին}
հօն հասեր է Ս. Եջմիածնէն, և երեց
օրէն ալ ճանիբայ ելինելու և Ա. Պուխ-
դալուր կը պատրաստաւի եղեր Շահէ որ
եթէ նոյնեմբեր 19^{ին} ճանիբայ ելուծ ըլրայ-
գաւշարթուն վերջերը մայրաքաղաքա կըր-
նայ հանդի :

ԵՐԱՆ ԼՈՒՐԵԸ

Այս արական տէրութեան մէկ քսնի
դաւառաց մէջ Պաղպից 10 ֆրանքնոց
ոսկի տեղ ոսկեզօծեալ կես ֆրանքնոց
արծախ գրամմեր շրջարերութեան հան-
ւած և ասոնցմէ շատ մ'ալլի. Պօլիսը բեր-
ւած ըլլալով, արժան կը համարիմիք ծանու-
ցանել հասարակութեան որ 10 ֆրանքնոց
ոսկի առած ժամանակնին զգուշութիւն
ունեն :

— Բարձր մեծ Ապարքոս Գուռատ
վաշան դոյց մ'ընափը արաբացի նեղդ նըւ
սիրելով օգոստափառ Ապսեր, Ա ։ Ինք-
նական այս նույն ընդունելու հաճեցու,
և հրաման ըրաւ որ այն նժոյզներն իր
սեփական ձիերուն կարգը զրաւին :

— Այլ քսանող բխայի և նայեմ ի եր 12 թուով
պրուած նամակի մը մէջ կը կարդանք թէ

Սուեկիշը ջնանքին բացմանն աշխատող տեղացի գործառութեան և յոյներուն մէջ կախ մը ծագելով՝ երիսւատեք 4—5 հունիսի վերաբերութեան վեց կափիւլ՝ կաքառիւն կիսոջ մը պատճառաւ ծագեր սրճարանի մը մէջ, ուր ՚իսկզբան յօն ու և ոստիկանութեան վիճութօր մը վեճելով դինուորն զյոյնք զարկեր մեռուցեր է. Ասոր վրայ ուրիշ յօներ ալ՝ որ մինչև այս կեաը լոկ հանգիստական են եղեր, իբ ընկերին մահաւան վրէժն առնելու, համա անոնք ալ կոփին խառնուեր են, և այս պէտք կոփեն ընդհանրացեր է, այնպէս ո ջրանցքին բացման ընդհանութը վերասե սուչ Պ. Լեսեբո՞ս որ Միւրա իշխանին հետ Ծղեքաննդրիսյէն Փորիլ երթարո վրայ է եղեր, այս լուրն առնելուն պէտքութացեր Սուեկիշ դաշեր է, ՚այսինք եղիսպահան կառավարութեան կայման ալ բագմանթիւ զինուորական պաշտօնա տարիներ Սուեկիշ զինելով՝ կոփիւլ խաղաղ գեր են: Ա երայիշեալ մեռնող յօնին աղքատաւոր թաղում մ'ըստեր են:

— Եսին քաղաքէն նոյեմբ . 19 թուղթ
լուր կուտան նաև թէ գողղիահան Արէ
սամբըրի Խնքերին ըսուած լնկերութեա
լու Ա եւ ար Լ եօն անուն շագենաւն Ը
զէքանեգրիոց ծոցին մէջ երկաթի վայ կե
ցած ժամանակ՝ անցյա 15ին յանկարծ որ
ունկելով, կրակին առաջքն առներու հա
մար անմիջապես ծակեր ու բնկլմեր ե
զայն, որով շագենաւին մէծ վիսա մի չ
եղեր : Հիմա կաշխատին եղեր գալքեատ
շագենաւը ջուրին երեսը հանկըրւ :

—Օսեանյէն կը զրեն թէ այս տարի
ինչպէս ուրիշ շատ տեղեր՝ նոյնպէս Ուռու-
սիոյ մէջ ալ առատ անձրևներ տեղադրվ-
բացին թիւ վնասներ բրեր է :

Այս համար հակառել է ամսոյ մշջ աղ
պայմանը սած և գութը Լապտ ըստուա
գետերը յորդելով՝ ջջակացները գանձաւա
գիւղերը քանդել են. բազմաթիւ անձինց
ալ կեանքելինին կորուսել են:

Գ. Կիշօն ԽՈՐՀՈՎԱՆՇՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԵՐԱՅ
ԵՍՈՒԹԵԱՆ ԳՐԻՍՏՈՆԵԿԱԿԱՆ ԿՐՈՆԻՑ

(Նրկրորդ եւ վերջին յօդուած)

Վարիսաննեական կրօնից եռթիւնի
կազմով խնդիրները մեր առաջնեն յօդ,
և ածոյն մէջ միշեցնաք, նայինք հասոր թէ
ի՞նչ կերպով հակառակորդները կը մեր
ժեն զանոնք և ի՞նչ փաստերով Պ. Արդ
անոնց առարկութիւնները կը հերքե, Արմէ¹
որովհետեւ եթէ մանրամանաբար ամեն
խնդիրներուն վրաց երկարօրէն զբաղելու²
ըլլանք, այն առեն Պ. Արդօի գործն ամ-
բողջ թարգմանել հաղի կը լուսց, ուստի
մեր նայառակէն ջեցելու համար, մեր այս
համառօտ տեսութեամբ հիմնական փաս-
տելը միայն կը քաղենք, յուսապով ող-
մեր ազգայնոց մէջ ալ, այնպիսի առեն մը
երբ հաղիւ թէ տղիսութեան քայլ կը
պառափ և շատ մ'անկարգութեանց ար-
խուր տեսաբանը յերեան կուդայ, ան-
կարգութիւններ որք նոյն իսկ ծշմարտու-
թիւնն անկամ երկրացելի կինեն, քիչ շահ-
ընճայեր կրօնից յաւհանեական ծշմար-
տութիւնները պաշտպանել: Եյս պարար-
կառարել անոր համար ևս կարենք կը
համարինք, քանից հաւաքը մեփ պէս
քաղաքական կեանքէ զրկեալ ազգի մը
միահ յենարանն ըլլալով, հայրենասիրա-
կան զգացմանց հետ ՚ի մանկութենէ տար-
բայած է ամենուս պատին մէջ, ուստի և
պէտք է մեղ՝ ոչ եթէ կոյր գիռաբայն
հաւատալ, կամ յանկարծ առաւել ևս
կուրութեամբ հակառակ կողմն անցնի ։
այլ երկրայութիւններն զգողով՝ զանոնք
փարասով ճշնորութիւնները ներքին
համազամի ընդունիլ, Փիլիսոփայութիւ-
նըն իր գուած ծշմարտութիւններն աւբան-
կանուանէ, հաւատքն ալ իր աւանդած
սկզբունքները քուստեպուստիւն կը կոչէ, և մեր

առարկային է այժմ՝ քրիստոնեական կրօնից
եռթիւնը կազմող փարզապետութիւնը
ներն ՚ի քնին առնուլ, ինչպէս արդեն
ծանուցած ենք: Արդ՝ աստուածային յայտ
նութեանց առաջնուն արարչագործութիւնը
նըն է, որ միով բանիւ աիեղերաց գոյա
ցութեան վրայ մարդուս սրամին մեջ ծաշ
գած երկրադութիւնը կը ցրէ և այնպիսին
եղանակու մը, զոր փի խստայութիւնու
ինքնին անկարող է հերքելու, իսան զի
տակաւին իւր բոլոր հետազոտութիւնը
ներն անկէ լուադոյն բայտարութիւն մը
դատած չեն: Տիեզերաց գոյացութիւնն ՚ի
սկզբանէ անախ մեծամեծ վիճարանու
թեանց տեղիք տուած է: բայց արարչա
գործութեան զիմաւոր հակաւակարգներն
անոնք են, որը կը պնդեն թէ աշխարհու
՚ի յաւիսենից է, կամ նիւթն ՚ի յաւիս
տերից եր, և այս նիւթը փոխակերպու-
թեանէ փոխակերպութեան անցնելով՝ այժ-
մեան վիճակին հասած է: ահա այսպէս
անձեւ նիւթը, որուն անհնար է առանց
անհնակարող գորութեան մը ինքնիրմէ-
կերպարանք և ձեւ առնուլ, ասոնց կար-
ծեացը նայելով՝ իրրեւ ամենայն գոյացու-
թեանց պաճառ պիտի ընդունինք: Իսկ
մարդուս ինչպէս աշխարհ եկած ըլլարքու-
վաց գիտութեան բորբ ջանքեն ՚ի գուրը
վասնուած են: կրու՞նք ըսելթէ մարդու
ինքնիրենը ծնու, մեծցաւ և աճեցաւ,
ինչպէս որ հաստատել կուցեն և ինքնաւ-
կամ ծննդարերութեան (ժեներատիօն սրան-
թանէ) ոքարովիները: կամ ինիա՞նք ը-
սել թէ մարդու կատարելապործեալ կա-
զիկ մ՞ու, մինչդեռ Քիւլինեի պէս երեւ-
լի գիտնականներ: կը վկայեն կենդանեաց
զանազան տեսակներուն իրարմէ ունեցած
յանշափա տարբերութեանը, և մինչդեռ
փորձը մեր աշաց տուշե ցոյց կուտայ որ
կենդանիները երբոր ասրբեր տեսակներու-
հետ զուգաւորին, ծննդարերութեան ալ
կը դադրին:

Պ. Արդի այսպէս արարչագործում
թիւնն ապացուցանելէ ետքը, ուղղակին
կը դիմէ Սառուածային նախախնամու-
թիւնը հաւատառելու . վասն զի նոյն Ասա-
ուածը որ ստեղծեց, կը խնամէ նաև .
Բայց նախախնամութեան զգացումը նոյն
խնկ մարդուս պրտին խորը դրոշմուած է .
մեր առ Սառուած ուղերձած աղեքանքը՝
այն գերադայն Ետիկն զօրութեան վրայ
մեր ունեցած հաւատաց ապացոյցն է .
Ասկէ ՚ի զատ մարդկային կենաց մեջ պա-
տահած գեղքերը կա՛մ ընդհանուր և
մշանջենաւոր օրէնքներէ կը բղիմին, և
կա՛մ մեր աղասի կամքէն, և այսպէս այն
գեղքերուն պատճառները մեջնէ ծածուկ
չեն . Բայց կան այնպէս գեղքեր ալ ու-
րոնց ի՞նչ պատճառաւ յառաջ գալը չենք
դիտեր, ուղեմն ովլ է անոնց պատճառը,
ևթէ ոչ նոյն բնքն Ասառուածային նախախ-
նամութիւնը : Արդ՝ եթէ ամեն բան կօյը
զիսպուածին ընծայել չենք ուղեր, որով
մեր ալ ոչ թէ մասիս և անձնիշխան
եակներ՝ այլ կօյը բաղդին խաղալիկնե-
րը կըլլանք, պէտք է որ Սառուածոյ է-
ութեանը հետ իր նախախնամութիւնն
ալ ընդունինք : Բայց պիտի ըսես թէ
Սառուած ալ ընդհանուր և մշանջեան
օրէնքներով կը գործէ, և մարդոց դիւրա-
փոխիս և բազմապիսի բաղձանաց համե-
մուս չփառուիր այս անժխտելի է, այլ Սառ-
ուած որ մարդու աղասի ստեղծեր է, անոր
հետ ունեցած յարաբերութիւնը նիւթական
աշխարհին հետ ունեցած յարաբերութե-
նէն տարբեր է . երկնից աստղերն ու Ալ-
կիանու աղիքն իրմէ բան մը չեն ուղեր,
բայց մարդս կուզէ, որովհետեւ մարդիկ
իրենց աղասութեամբն Սառուածոյ պատ-
կերը կը համարուին, և իրենց ակարու-
թեամբն անոր օդնութեանը կը կարօտին :

Մարդկային աղասութիւնը ճանձնա-
լով, ովքաք է որ պատասխանատուութիւ-
նըն ալ ճանձնանք, քանզի մէկը միւսին
հետեւանքն է : Արդ՝ որովհետեւ ասառուա-
ծային իշխանութիւնն ընդունեցինք մար-
դուս առ Սառուած ունեցած պատաս-
խանատութիւնն այլ չենք կրնար ուրա-
նալ : Յանդանիքն անհնապահութիւնն կը
ծնանի, և բարոյական չարիքն ալ, գոյր

